

TİHV
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VAKFI

HUKUK DESTEK ÇALIŞMASI KAPSAMINDA
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VAKFI
BAŞVURULARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

(2013-2014 Dönemi)

TIHV
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VAKFI

HUKUK DESTEK ÇALIŞMASI KAPSAMINDA
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VAKFI
BAŞVURULARININ DEĞERLENDİRİLMESİ
(2013-2014 Dönemi)

Ankara, Aralık, 2014

Türkiye İnsan Hakları Vakfı Yayınları 99

Yayına Hazırlayan:
Senem Dođanođlu

Türkiye İnsan Hakları Vakfı
Mithatpaşa Caddesi No: 49/11 6. Kat 06420 Kızılay/Ankara
Telefon/Faks: +90 (0 312) 310 66 36 +90 (0 312) 310 64 63
E-posta: tihv@tihv.org.tr
Web: tihv@tihv.org.tr

Bu çalışma Türkiye İnsan Hakları Vakfı tarafından Avrupa Birliđi, İsveç Uluslararası Kalkınma Ajansı ve Norveç Tabipler Birliđi katkıları ile gerçekleştirilmiştir. Bu belgede geçen görüş ve düşüncelerden Türkiye İnsan Hakları Vakfı sorumludur.

GİRİŞ

Bu rapor, 2013-2014 yıllarında Türkiye İnsan Hakları Vakfı (TİHV) tarafından doğrudan hukuksal destek sunulan başvurularımızın dosyalarındaki aşamaları ve bulguları ortaya koymak amacıyla hazırlanmıştır.

TİHV'in hukuk destek programı, Tedavi Merkezlerimizde hizmet sağlanan başvurularımızın; tedavisiyle uyumlu olmak üzere, öncelikle kişinin onarım sürecine en yüksek katkıyı sağlayabileceğimiz, işkenceye karşı kamuoyu duyarlılığını arttıracak, içtihat oluşturmak doğrultusunda çalışabileceğimiz dosyalarını kapsamaktadır. Kuşkusuz TİHV için her şeyden önce işkence gören başvurularımızın onarılma sürecinde adalet duygusunu beraber yeniden tesis edebilmek, hakikatleri ortaya çıkarabilmek için hukuksal destek sağlanmaya çalışılmaktadır.

Raporun I. Bölümü başvurularımızın öyküleriyle, adli yahut idari mekanizmalara başvurmak yönünde atılan adımların anlatımını içermektedir. II. Bölüm, dosyalardaki aşamalara yönelik genel ve ortak değerlendirmelere hasredilmiştir.

I. BÖLÜM

Hukuk Destek Programı Kapsamındaki Başvurucu Öyküleri¹

Başvurucu T.C

32 yıl boyunca çeşitli cezaevlerinde kalan başvurucu, hem gözaltı sürecinde hem askeri hem de sivil cezaevlerinde işkenceye maruz kalmıştır. Sıkıyönetim Mahkemesi kararıyla “kapatılma tarihi” başlayan başvurucu, “12 Eylül Rejimi” olarak ifadesini bulan olağan dışı dönemin olağanüstü soruşturma ve yargılama pratiklerinin bir öznesi olarak, Ankara 12. Ağır Ceza Mahkemesinde yargılanan ve neticeten Ankara 10. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından Kenan Evren ile Tahsin Şahinkaya'nın 765 sayılı Türk Ceza Kanunu (TCK) madde 146 gereği hapis cezasına mahkum edildiği dosyada² müdahillik talep etmiş ancak “başkaca hukuk yolları” olduğundan bahisle kabul edilmemiştir.

Başvurucunun yönlendirildiği “başkaca hukuk yolu” işkence gördüğü yer itibariyle yetkili olan Gaziantep Savcılığı önünde 12 Eylül döneminde maruz kaldığı işkence eylemleri nedeniyle suç duyurunda bulunulmuştur. T.C, 1979 yılında gözaltına alındığı tarihten itibaren Gaziantep Emniyet Müdürlüğü 1 Nolu Şubede, Gaziantep Fidanlık Karakolunda, tutuklanmasını müteakip götürüldüğü Gaziantep'teki “Kilise Cezaevi”nde işkenceye maruz kalmıştır. Başvurucu 1980 Temmuz sonunda Adana Cezaevinden firar

1 Bkz. Tablo, syf 21

2 Ankara 10. Ağır Ceza Mahkemesi, 18 Haziran 2014 tarihli, 2014/137 E., 2014/181 sayılı kararı; 765 sayılı md. 146: “Türkiye Cumhuriyeti Teşkilatı Esasiye Kanununun tamamını veya bir kısmını tağyir ve tebdil veya ilgaya ve bu kanun ile teşekkül etmiş olan Büyük Millet Meclisini iskata veya vazifesini yapmaktan men'e cebren teşebbüs edenler, idam cezasına mahkum olur.65 inci Maddede gösterilen şekil ve suretlerle gerek yalnızca gerek bir kaç kişi ile birlikte kavli veya tahriri veya fiili fesat çıkararak veya meydan ve sokaklarda ve nasın toplandığı mahallerde nutuk irat ve veyahut yafta talik veya neşriyat icra ederek bu cürümleri işlemeğe teşvik edenler hakkında, yapılan fesat teşebbüs derecesinde kalsa dahi idam cezası hükmolunur”.

ettikten sonra, 1981'in Mayıs ayında Ankara'da yakalanıp yeniden Gaziantep'e gönderilmiştir. T.C, Polis Koleji olarak tarif edilen binada 1 ay "aralıksız işkence" olarak tariflediği eylemlere maruz kalmıştır. 15 gün askeriyede gözaltında tutulduktan sonra Temmuz 1981'de 7-8 gün Askeri Cezaevinde tutulmuştur. Burada bir hafta boyunca; kaba dayak ve yeme-içmenin kısıtlanması uygulanmış ve hücrede tutulmuştur. T.C daha sonra Gaziantep E Tipi Cezaevi'ne götürülmüştür. Başvurucu cezaevinde sistematik olarak uygulanan işkenceye maruz kalmıştır. Suç duyurusu kapsamını da oluşturan bu öykü tıbben belgelenmiştir. Ancak Gaziantep Savcılığı dava zamanaşımı dolduğundan bahisle kovuşturma imkanı olmayacağından Kovuşturmayla Yer Olmadığına dair Karar (KYOK) vermiştir³. Bu karara itiraz edilmiş olup, itiraz halen Gaziantep Nöbetçi Sulh Ceza Hakimliği önünde beklemektedir.

Başvurucu V.S

Burdur Ağır Ceza Mahkemesi Başkanı 21 Haziran 2000 tarihinde, 05 Temmuz 2000 tarihindeki bir duruşma için, başvurusunun içinde yer almadığı, tutukluların "zorla duruşmalara getirilmesi" kararı vermiştir. Burdur Cumhuriyet Savcılığına Burdur Cezaevi Müdürlüğü tarafından "kararın yerine getirilmesi için" yapılan başvuru gereği Burdur Jandarma Komutanlığının "cezaevinde gerçekleştirilecek operasyon için destek talep eden yazısı" ve Savcılık onayı gereği Burdur Cezaevinde 05 Temmuz 2000 tarihinde askeri operasyon düzenlenmiştir. Tüm yargı makamının ve idari teşkilatın bilgisi dâhilinde yürütülen operasyon neticesinde, tüm tutuklular çok ağır yaralanmıştır. Operasyon, gerek sonuçlarının ağırlığı gerekse kamuoyunun yoğun ilgisi nedeniyle birçok hak temelli çalışan örgüt ve tutuklular ile görüşen avukatlar tarafından raporlandırılmıştır.

Bunun gibi, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, 05 Temmuz 2001 tarihli, 43044/05 ve 45001/05 başvuru sayılı Şaçılık ve Diğerleri- Türkiye kararı ile Türkiye'yi, Burdur Cezaevinde gerçekleştirdiği operasyon nedeniyle işkence yasağını ihlal ettiği için mahkûm etmiştir⁴. Başvurucu hakkında, Antalya İdare Mahkemesinin verdiği karar ile Devletin kusurlu eylemi nedeniyle tazminata hükmedilmiş⁵ ancak Danıştay, "cezaevi duvarını delen iş makinasına taş attığından bahisle kendisinde meydana gelen zararın oluşmasında kişisel kusuru olduğu" hükmü gereği tazminatın Devlete iadesiyle sonuçlanacak olan kararını vermiştir⁶.

Başvurucu ve diğer ağır yaralı tutuklulardan, kamu malına verildiği iddia edilen zarar nedeniyle sorumlu olduklarından bahisle kamu alacağının tahsilinin istendiği dava, hukuk destek programı kapsamına alınmıştır. Burdur 1. Asliye Hukuk Mahkemesi Hazinesin açmış olduğu davayı kısmen kabul etmiş ve başvurusunun da içinde yer aldığı 61

3 Gaziantep Cumhuriyet Başsavcılığı Kamu Görevlileri Suçları Soruşturma Bürosu, 15 Eylül 2014 tarihli, 2014/40247 Sor. No, 2014/23894 sayılı kararı

4 <http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?i=001-105499>

5 Antalya 1. İdare Mahkemesi, 31 Mart 2005 tarihli, 2002/1272 E., 2005/429 sayılı karar

6 Danıştay 10. Daire, 16 Temmuz 2014 tarihli, 2013/6604 E., 2014/4783 sayılı karar

kişiden, duvar, çimento, elektrik ve boyadan oluşan kalemlerin tahsiline karar vermiştir⁷. Dava Yargıtayda temyiz aşamasındadır.

Başvurucu T.G

T.G, Ankara’da olay tarihinde 2.5 yaşında olan torununu parkta gezdirmekteyken özel güvenlik görevlisinin hakaretine maruz kalmış ve şikayetçi olmaya dair isteği Aktepe Polis Karakolundan gelen polislerin kendisini polis aracının nezaret kısmına kaba dayakla atmasıyla sonuçlanmıştır. Başvurucu henüz 2.5 yaşında olan torunu ile birlikte karakola götürülmüş, karakol içinde de kaba dayığa ve tehditlere maruz kalmıştır. Başvurucu işkence eylemleri nedeniyle şikayetçi olmuş ancak KYOK ile sonuçlanmıştır⁸. Bunun gibi başvurucu hakkında “görevli memura direnme ve hakaret” iddialarıyla kamu davası açılmıştır ve atılı direnme eylemi nedeniyle mahkumiyetine, hakarettten beraatına karar verilmiştir⁹. Başvurucu, maruz kaldığı eylemlerle ilgili özel güvenlik görevlisi ve idare aleyhine tazminat yoluna başvurmak amacıyla hukuk destek programından faydalanmaktadır. İdare aleyhine kanuni başvuru yolunun tüketilmesi beklenmekte olup, özel güvenlik görevlisi aleyhine yapılan başvuru ise henüz yargılama aşamasındadır¹⁰.

Başvurucu V.K

Başvurucu V.K, 09 Aralık 2011 tarihinde tutuklanmıştır. Tekirdağ Cezaevine sevk edilmek üzere 12 Aralık 2011 tarihine kadar Metris cezaevinde tutulmuştur. 12 Aralık 2011 tarihinde saat 19.30 sıralarında Tekirdağ Cezaevine kabul işlemleri için odaya alınmış ve “çıplak arama” yapılacağı kendisine söylenmiştir. Başvurucu, “üst aramasına bir itirazı olamayacağını”, ancak “ince arama olarak ifade edilen çıplak arama yapamayacaklarını, üstünü çıkarmayacağını” gardiyanlara bildirmiş, herhangi bir direnme eylemi gerçekleştirmemiştir. Bunun üzerine, 6-7 gardiyan tarafından dövülmek suretiyle zorla giysileri çıkartılmıştır. V.K, hem “çıplak arama” hem de “kaba dayak” nedeniyle şikayetçi olmuştur. Gardiyanlar hakkında “zor sınırının aşılması suretiyle yaralama suçu” nedeniyle, V.K hakkında ise “görevli memura direnme” iddiasıyla dava açılmıştır. Dava halen devam etmektedir¹¹.

Başvurucu Ş.E

Başvurucu Ş.E, ailesiyle hurda toplarken zabıtalardan tarafından hakkında yakalama işlemi yapılmıştır. Araçlarının çekilmesi üzerine Ankara Yenimahalle Belediyesine gitmiş, kimse yardımcı olmamış ve özel güvenlik görevlileri saldırmak suretiyle Belediye binasından dışarı atmıştır. Şikayetçi olarak gittiği Karakolda hakkında yakalama ve gözaltı işlemi yapılmıştır. Hakkında hiçbir dava açılmayan başvurusunun şikayeti KYOK ile

7 Burdur 1. Asliye Hukuk Mahkemesi, 09 Aralık 2014 tarihli, 2001/39 E., 2014/541 sayılı karar

8 Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı, 05 Nisan 2012 tarihli, 2011/113949 Sor, 2012/21169 sayılı karar

9 Ankara 12. Asliye Ceza Mahkemesi, 11 Aralık 2012 tarihli, 2011/689 E.,2012/758 sayılı karar

10 Ankara 13. Asliye Hukuk Mahkemesi ,2014/657 E sayılı dosya

11 Tekirdağ 3 Asliye Ceza Mahkemesi, 2012/284 E sayılı dosya

sonuçlanmış, itiraz aşamasında hukuk destek programından faydalanmak istemesi üzerine gerekli başvuru yapılmıştır¹². Dosyası halen Anayasa Mahkemesi önündedir.

Başvurucu M.E

ME, 03 Nisan 2013 günü, kardeşinin eğitim gördüğü Bismil’de bulunan Liseye babasıyla birlikte veli görüşmesine gitmiştir. Okul müdürünün odasında, iki sivil polis de bulunduğu halde konuşma yapmaya başlamışken dışarıda okul bahçesinden kavgaya sesleri gelmiştir. Odada bulunan sivil giyimli polis memurları hemen dışarı çıkınca başvurucu, babası ve okul müdürü de dışarı çıkmıştır. Başvurucu, polislerin yakaladıkları bir öğrenciyi dövdüğünü görmesi üzerine polislerin öğrenciyi dövme durumunu cep telefonundaki fotoğraf kamerasıyla tespit etmeye çalışmıştır. Okul müdürünün polisleri fotoğraf çekimi yapıldığı konusunda uyarması üzerine polisler M.E’ye saldırmış ve dövmeye başlamıştır. Akabinde elleri kelepçelenip kavgaya karıştığı söylenen bir öğrenci ile birlikte polis otosuna konulmuştur. Polis otosunda da coplarla dövmeye devam edilmiştir.

Emniyete götürülen M.E orada da cop, sopa ve yumruklarla başına, yüzüne, sırtına, eline koluna, bacaklarına, testislerine vurmaya devam edilmiştir. Küfür ve hakarete maruz kalmıştır. Yere yatırp ayak tabanına sopayla vurulmuş; falaka işkencesine maruz kalmıştır. Bir polis ayağıyla alnına bastırması ve “fotoğraf öyle değil böyle çekilir” deyip ayakkabının izi çıkıncaya kadar bastırıp ezmiştir. Daha sonra Bismil Devlet Hastanesine kaldırılmış ve oradan yoğun bakıma alındığı için Diyarbakır Dicle Üniversitesi Hastanesine ambulansla sevk edilmiştir. Başvurucunun maruz kaldığı işkenceye yönelik suç duyurusunda bulunulmuştur. Henüz soruşturma devam etmektedir¹³. Yanı sıra, başvuru- rucunun maruz kaldığı işkence eylemlerinin tazmini ile ilgili İdare aleyhine dava açılmıştır. Bu dosya da henüz İdare Mahkemesi önündedir¹⁴.

Başvurucu D.Y

Başvurucu, 02 Haziran 2013 günü, Ankara’da devam etmekte olan Gezi Parkı protestolarını izlemek üzere Kızılay’a gittiğinde, Milli Müdafaa Caddesinde konuşlanan polisler tarafından DY’yi hedef almak üzere kendisine atılan göz yaşartıcı gaz fişegi ile yaralanmıştır. Olay yerinde bulunan kişilerin yardımıyla ilk müdahaleden sonra ambulansla Numune Hastanesine kaldırılmış, daha sonra Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi’ne sevk edilmiştir. D.Y, yüzünü hedefleyen gaz fişeginin çarpması sonucu sağ gözünde görüşünü kaybetmiş, burnu kırılmış, elmacık kemiği parçalanmış ve diş protezleri kırılmıştır. Bunun üzerine suç duyurusunda bulunulmuştur. Soruşturma halen devam etmektedir¹⁵. Yanı sıra başvuru- rucunun maruz kaldığı eylemlerin tazmini ile ilgili İdare aleyhine dava açılmıştır. Bu dosya da henüz İdare Mahkemesi önündedir¹⁶.

12 Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı Memur Suçları Soruşturma Bürosu, 10 Ekim 2012 tarihli, 2012/23544 Sor. No, 2012/56526 sayılı KYOK; Sincan 3. Ağır Ceza Mahkemesi, 31 Aralık 2013 tarihli, 2013/1901 D. İş sayılı Ret kararı

13 Bismil Cumhuriyet Savcılığı, 2013/660 Sor. Sayılı dosya

14 Diyarbakır 2. İdare Mahkemesi, 2014/932 E. sayılı dosya

15 Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı Memur Suçları Soruşturma Bürosu, 2013/118916 Sor. sayılı dosya

16 Ankara 15. İdare Mahkemesi, 2014/1725 E. sayılı dosya

Başvurucu R.Ö

Başvurucu, hükümlü olarak 1993 tarihinden itibaren alıkonulduğu cezaevinde 24 Nisan 2011 tarihinde geçirdiği nöbet nedeniyle Midyat Devlet Hastanesine kaldırılmış ve acil olarak Mardin Devlet Hastanesine sevk edilmiştir. Mardin Devlet Hastanesinde yapılan tetkik ve sonrasında gerçekleştirilen operasyon gereği 16 Mayıs 2011 tarihine kadar bu hastanede kalmıştır. Daha sonra ileri tetkik için Şanlıurfa Eğitim ve Araştırma Hastanesine sevk edilmiştir. Şanlıurfa Eğitim ve Araştırma Hastanesinin 05 Ağustos 2011 tarihli 42261 sayılı raporu ile “hastalık süreklidir, sakatlık bırakmıştır, kocama hali niteliğindedir. Takip ve tedavisi gerekmektedir” şeklinde durumu bildirilmiştir. Başvurucu bu rapora rağmen Urfa’dan Amasya Cezaevine sürgün edilmiştir.

R.Ö’nün aşamalarda hastalığı ilerlemiştir. En son Gaziantep H Tipi Cezaevinde alıkonulmaktayken Gaziantep Dr. Ersin Aslan Devlet Hastanesinin 24 Nisan 2014 tarihli MR Sonuç Raporunda metastaz düşünüldüğü belirtilmiştir. Başvurucu, 02 Ekim 2013 tarihinde, Bakırköy Cumhuriyet Savcılığı İlamat ve İnfaz Bürosunun sevkiyle Adli Tıp Kurumunda (ATK) muayene edilmiş ve 26 Temmuz 2013 tarihinde tanzim edilen rapor ile “5275 sayılı Kanunun 16/6 maddesi gereği maruz kaldığı ağır hastalık nedeniyle hayatını yalnız idame ettiremeyeceği” bildirilmiştir. Bakırköy Cumhuriyet Savcılığı “toplum güvenliği” araştırması yaptırmış ve “şahsın bizzat kendisinin toplum güvenliği açısından bir tehlike teşkil etmediği ancak şahsın Dirsekli köyüne veya İdil ilçesine gelmesi durumunda bazı siyasi şahıslar ve vatandaşlar tarafından propaganda aracı olarak kullanılabileceği ve bu durumun çeşitli toplumsal olaylara sebebiyet verebileceği, farklı siyasi görüşlere sahip vatandaşlar veya vatandaşlar ile güvenlik güçleri arasında gerginlik ve çatışmalara yol açabileceği, söz konusu durumun basına yansiyarak huzursuzluk meydana getirebileceğini” bildiren İdil Jandarma komutanlığı yazısına dayanarak infazın ertelenmesi talebini reddetmiştir¹⁷.

Başvurucunun 20 Nisan 2014 tarihinde Adli Tıp kurumunda yeniden muayenesi yapılmış ve benzer mahiyette düzenlenen rapor üzerine Gaziantep Savcılığı tarafından yine toplum güvenliği açısından tehlike teşkil edip etmeyeceği araştırması yaptırılmış ve İdil Jandarma Komutanlığı tarafından “söz konusu şahsın kendisinin toplum güvenliği açısından tehlike oluşturmayacağı, art niyetli kişilerin şahsın durumunu bölücü terör örgütü lehine propaganda malzemesi olarak kullanması durumunda ise adli makamların talimatları doğrultusunda failer hakkında gereken işlemlerin yapılacağını” bildirmiştir. Gaziantep Savcılığı R.Ö’nün cezasının infazının ertelenmesine karar vermiştir¹⁸. Maalesof başvurucu 09 Ekim 2014 tarihinde hayatını kaybetmiştir. Başvurucu hayattayken, infazının ertelenme koşulları ortaya çıktığı tarihten serbest kaldığı tarihe kadar geçen sürede görevi kötüye kullanan ve ihmali davranışta bulunan Savcılar hakkında gerekli soruşturmanın başlatılması için Hakimler Savcılar Yüksek Kurulu’na başvurulmuştur. Soruşturma devam etmektedir.

17 Bakırköy Cumhuriyet Başsavcılığı İlamat ve İnfaz Bürosu, 19 Ağustos 2013 tarihli, 2013/7-1975 İlamat no., 2013/233 sayılı karar

18 Gaziantep Cumhuriyet Savcılığı İlamat ve İnfaz Bürosu, 13 Mayıs 2014 tarihli, 2014/7-27 İlamat, 2014/46 sayılı karar

Başvurucu ÇOCUKLAR

Başvurucular olay tarihi olan 01 Ocak 2014'te Sincan Çocuk ve Gençlik Kapalı Cezaevinde tutuklu olarak bulunmaktadır. 01 Ocak 2014 tarihinde bir koğuştta, infaz koruma memurları tarafından ayakta sayım vermeye zorlama esnasında, çocuk mahpuslardan birinin hasta olması sebebiyle ayakta sayıma yanaşmaması üzerine, gardiyanlar ve cezaevi idaresi (sivil giyimli şahıslar dahil) tarafından müdahale gerçekleştirilmiştir. C-10'da kalan başvurucu çocukların maruz kaldığı ağır müdahale, diğer bir koğuştta başvurucu çocuklara planlı (yangın söndürme hortumu/tazyikli su sıkma, "zehirli ve aşındırıcı" gaz maruz bırakma ve diğer) bir şekilde yöneltilmiştir. Nitekim, tüm başvurucular çeşitli şekillerde işkence ve diğer kötü muamele niteliğinde fiillere maruz kalmıştır.

Başvurucu çocukların maruz kaldığı hak ihlallerinin olaydan sonraki gün gerçekleşen aile ziyaretinde öğrenilmesiyle insan hakları savunucularına başvurulmuş ve 10 Ocak 2014 tarihinde ihbar niteliğinde Sincan Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmuştur. Savcılık tarafından 2014/962 sayısıyla yürütölen soruşturma sonucunda, KYOK verilmiştir¹⁹. Karara karşı yapılan itiraz reddedilmiştir²⁰. Bunun üzerine dosya Anayasa Mahkemesine taşınmıştır.

Yanı sıra Savcılık tarafından yürütölen soruşturma esnasında başvurucular hakkında "yaralama, hakaret, kamu malına zarar vermek, tehdit, görevi yaptırmamak için direnme" iddialarıyla karşı dava açılmıştır²¹. Bu dava da hukuk destek programı kapsamında takip edilmektedir.

Başvurucu T.Ç

Başvurucunun, hakkındaki kesinleşmiş müebbet hapis cezasının infazı devam etmekteyken, 2008 yılından itibaren mesane kanseri olduğuna ilişkin önlenebilir belirtiler ortaya çıkmış olmasına rağmen teşhis 2009 yılında konulmuş ve 04 Temmuz 2013 tarihinde sağlık nedeniyle infazı ertelenmiştir. ATK kararı gereği infazın tehirinin yenilenmesi için Savcılığa, Ankara Numune Hastanesi tarafından tanzim edilen epikriz raporu gereği yapılan başvuru ATK 3. Adli Tıp İhtisas Kurulu tarafından değerlendirilmiş ve 18 Aralık 2013 tarih, 13254 sayılı kararı ile "gerekli tedavi ve rehabilitasyonunun daha uygun koşullarda sağlanması amacıyla infazının 6 ay süreyle tihiri" uygun görölmüş ve Bakırköy Savcılığınca 04 Temmuz 2014 tarihine kadar infazı yeniden değerlendirilmek üzere tehir edilmiştir. T.Ç'nin erteleme için süresinde yeniden yapılan başvurusu ATK 3. Adli Tıp İhtisas Kurulunca değerlendirilmiş ve başvurucu muayeneye çağrılmış; neticeten 27 Haziran 2014 tarihinde "gerekli tedavi ve rehabilitasyonunun daha uygun koşullarda sağlanması amacıyla infazının 3 ay süreyle tihiri" uygun görölmüştür. Bakırköy İnfaz Savcılığı 3 ay süreyle infazın geri bırakılmasına karar vermiştir.

19 Ankara Batı Cumhuriyet Başsavcılığı, 09 Haziran 2014 tarihli, 2014/962 Sor. No, 2014/8722 sayılı karar

20 Ankara Batı 1. Sulh Ceza Hakimliği, 12 Ağustos 2014 tarihli, 2014/303 D. İş sayılı karar

21 Ankara Batı 1. Çocuk Mahkemesi, 2014/520 E. sayılı dosya

T.Ç. Bakırköy İnfaz Savcılığının kararı gereği yeniden erteleme talepli başvuru yapmış ve değerlendirmesinin yapılmasını talep etmiştir. Muayeneye çağrılmadan, ATK tarafından rapor üzerinden yapılan değerlendirme gereği başvurucağının cezaevi şartlarında infazına devam edilebileceğine karar verilmiş ve Savcılık tarafından infazın geri bırakılması talebi reddedilmiştir²². Ret kararı üzerine Erzurum (Kapatılan) 2. Ağır Ceza Mahkemesine (250. Madde İle Görevli) itiraz edilmiş ve Mahkeme itirazın reddine karar vermiştir²³. Dosya Anayasa Mahkemesi önündedir.

II. BÖLÜM

Hukuk Destek Programı Kapsamındaki Dosyaların Değerlendirilmesi

Bir önceki bölümde öykülerine yer verilen başvurucağın, işkence ve diğer kötü muamele biçimlerine maruziyeti sonrası, iyileşme süreçlerinin bir parçası olarak adli ve idari mekanizmalara başvuru yolunda desteklenmiştir.

Bilindiği gibi, herkes; yaşam, özgürlük ve güvenlik hakkı ile işkence ve diğer zalimane, insanlık dışı ya da küçültücü muamele ya da cezaya uğramama özgürlüğüne sahiptir²⁴. Bu anlamda olmak üzere uluslararası ve bölgesel insan hakları sözleşmeleri ile mutlak olarak yasaklanmış işkence ve diğer kötü muamele biçimleri, suçun tanımlandığı ve yaptırma bağlandığı bir eylemi ifade etmekten daha güçlü bir yasağa işaret etmektedir. Birleşmiş Milletler (BM) İşkence ve Diğer Zalimane, İnsanlık Dışı veya Aşağılayıcı Muamele ve Cezaya Karşı Sözleşme (İKS) 10 Aralık 1984 tarihinde BM Genel Kurulu tarafından kabul edilmiş ve 26 Haziran 1987'de yürürlüğe girmiştir. Türkiye, Sözleşmeye 29 Nisan 1988 tarihinden beri taraftır. En genel tanımıyla, İKS taraf devletleri işkenceyi önlemek; işkenceyi suç olarak düzenleyip, işkence eylemlerini kovuşturulup, cezalandırılabilir kılmak; işkenceye maruz bırakılan kişinin en uygun şekilde onarılmasını sağlamakla yükümlü görmektedir. Bu yükümlülükler dizisi, mutlak olarak yasaklanmış olan işkencenin ortadan kalkması için, ihlalin gerçekleşmesinden sonrasına odaklanan bir perspektiften ziyade; henüz ihlal gerçekleşmeden işkencenin önlenmesinin zorunluluğuna da işaret eden bütünsel bir yaklaşımın ürünüdür.

22 Bakırköy Cumhuriyet Başsavcılığı İlamat ve İnfaz Bürosu,30 Eylül 2014 tarihli, 2014/7-22042 İlamat, 2014/425 sayılı karar

23 Erzurum 2. Ağır Ceza Mahkemesi, 21 Ekim 2014 tarihli, 2014/745 D. İş sayılı kararı

24 İnsan Hakları Evrensel Beyanamesi, Medeni ve Siyasal Haklar Uluslararası Sözleşmesi, İşkence ve Diğer Zalimane, İnsanlık Dışı ya da Küçültücü Muamele ya da Cezaya Karşı Sözleşme, Çocuk Hakları Sözleşmesi, Irka Dayalı Ayrımcılığın Her Biçiminin Ortadan Kaldırılması Uluslararası Sözleşmesi, Kadına Karşı Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Sözleşmesi, Kolluk Kuvvetlerinin Davranış Kuralları, Kolluk Kuvvetlerinin Güç ve Ateşli Silah Kullanımına İlişkin Temel İlkeler, Kişilerin Alıkonulmanın ve Hapsedilmenin Her Türü Biçimine Karşı Korunmasına İlişkin İlkeler Bütünü, Suç ve Gücün Kötüye Kullanımı Mağdurlarına Adalet Sağlanmasının Temel İlkelerine İlişkin Bildirge, Zorla Kaybetmeden Kişilerin Korunmasına İlişkin Bildirge, Hukuk Dışı, Keyfi ve Yargısız İnfazların Etkili Biçimde Önlenmesi ve Soruşturulmasına İlişkin İlkeler, Savcılarının Rolüne İlişkin Rehber, Kadına Yönelik Şiddetin Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Bildirge, Hapis Dışı Tedbirlere İlişkin Minimum Standart Kuralları (Tokyo Kuralları), Çocuk Ceza Adaleti Sisteminin Uygulanması Hakkında Asgarî Standart Kurallar (Beijing Kuralları), Özgürlüklerinden Alıkonulmuş Çocukların Korunmasına İlişkin Kurallar, Suçların Önlenmesi ve Ceza Adaleti Alanlarında Kadına Yönelik Şiddetin Ortadan Kaldırılmasına Yönelik Model Stratejiler ve Pratik Önlemler, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, Amerikan İnsan Hakları Sözleşmesi, Afrika İnsan ve Halkların Hakları Şartı

Soruşturma-Kovuşturma: Hesap Vermemenin Taktikleri

İşkence fiili İKS'nin 1. maddesinde tanımlandığı üzere "bir kimseye karşı, kendisinden itiraf almak veya üçüncü kişi hakkında bilgi edinmek, kendisinin veya üçüncü kişinin yaptığı veya yaptığından kuşkulanan bir eylem nedeniyle cezalandırmak veya kendisini veya üçüncü kişiyi caydırmak veya zorlamak amacıyla veya ayrımcılığa dayanan herhangi bir sebeple, bir kamu görevlisi veya resmî sıfatla hareket eden bir başka kişi tarafından veya bu görevlinin veya kişinin teşviki veya rızası veya muvafakatiyle işlenen ve işlendiği kimseye fiziksel veya ruhsal olarak ağır acı veya ıstırap veren herhangi bir edimdir".

İşkence iddiaların etkili soruşturması için gerek Birleşmiş Milletler düzenlemeleri gerekse AİHM kararları kapsamında etkili soruşturma zorunluluğu açısından büyük bir içtihat gelişmiştir. En temel ilkeler itibarıyla, resen başlatılması gereken soruşturma ivedilikle ve delillerin etkin toplanıp değerlendirildiği tarafsız ve bağımsız makamlarca yürütülecek nitelikte olmalıdır.

İşkence yasağına bütünsel yaklaşmanın zorunlu bir sonucu olan bu durum gereği adli ve idari farklı mekanizmaların tutumu da değerlendirme konusu edilebilecektir. Sadece şikayetçi olarak başvuru mekanizmaları açısından en son bulunduğu aşama gereği verilerin dağılımı şu şekilde izlenebilir:

MAKAM (ADLİ/İDARI)	BAŞVURUCULAR	TOPLAM
Soruşturma (Savcılık-İçişleri-HSYK)	ME ²⁵ , TC ²⁶ , VS ²⁷ , RÖ ²⁸ , DY ²⁹ , TG ³⁰	10
Kovuşturma (İlk Derece Mahkemesi, Yargıtay)	TC ³¹ , VK ³² , DY ³³ , TG ³⁴	5
Anayasa Mahkemesi	DY, ŞE, TC, TG, ÇOCUKLAR	5

Program kapsamında suç duyurusu desteği verilen Tablo 1'deki 20 vakıya açısından, soruşturma aşamasında olan dosyalar ise uzun süredir soruşturma makamı önünde olup; resen açılmayan, delillerin etkin olarak toplanamadığı örnekleri teşkil etmektedir. Bunun gibi kovuşturma safhası olarak nitelendirilen aşamalar da benzer niteliktedir. Anayasa Mahkemesi önündeki 5 olay, tüm veçheleriyle ihlali tartışıyor olmakla birlikte etkili soruşturma ilkelerine riayet edilmemesine de dayanmaktadır. Başvurucu

25 Savcılık ve İçişleri Bakanlığı Teftiş Kurulu

26 Savcılık ve HSYK

27 HSYK

28 HSYK

29 Savcılık ve İçişleri Bakanlığı Teftiş Kurulu

30 HSYK ve İçişleri Bakanlığı

31 Yargıtay ve Bölge İdare Mahkemesi

32 İlk derece mahkemesi (adli yargı)

33 İlk derece mahkemesi (idari yargı)

34 İlk derece mahkemesi (adli yargı)

Çocuklarla ilgili özel olarak etkin soruşturma yapılmamasına yönelik ihlal de bu niteliktedir:

(...)

Başvuru konusu açısından etkin soruşturma koşullarını değerlendirmek gerekmektedir.

- *Öncelikle resen soruşturma açılmamış, çocukların avukatları marifetiyle soruşturmaya başlanmıştır.*
- *Çocukların mağdur olarak değil; suça sürüklenen çocuk olarak ifadelerine başvurulmuş, tüm çocukların ifadeleri alınmamış, şikayetleri dinlenmemiştir.*
- *Soruşturma işlemleri çocuklara özgü adalet koşullarını taşımaktan uzak olup, çocukların şikayet hakkı açısından bilgilendirmenin gerçekleştirilmediği açıktır.*
- *Şüpheli gardiyanlardan sadece 4 kişinin ifadesine başvurulmuş, görev yazısı bile ikmal edilmemiştir.*
- *Çocukların tıbbi durumları İstanbul Protokolüne uygun olarak belgelenmemiş, Savcılıkça bu konuda hiçbir özen gösterilmemiştir.*
- *Kamera kayıtları zamanında tespit edilmemiş, tespit edilenler üzerinde bilirkişi incelemesi yapılmasından vazgeçilmiştir.*
- *Hiçbir fiziksel delile el konulmamış, keşif işlemi icra edilmemiştir³⁵.*
- *Savcılık makamı hiçbir delille doğrudan temas etmemiş ve çocuklara başvurularını karşı dava olarak kullanmıştır.*
- *Ayrı ayrı iddialar özenle incelenmek zorundayken TBMM İnsan Hakları Komisyonunun hiçbir vicdani ilkeye uymadan tanzim ettiği raporu esas alarak kovuşturmayaya yer olmadığına karar verilmiştir.*

Çocukların maruz kaldıkları işkence eylemlerine yönelik hiçbir etkin soruşturma yürütülmediğinden AY md. 36 ve 40, AİHS işkenceye yönelik etkin soruşturmayı da içeren 3. maddesi ile etkili başvuru hakkını düzenleyen 13. maddesi, İKS md.2, ÇHS md. 37 açıkça ihlal edilmiştir...

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) 3. maddesinde düzenlenen "hiç kimse işkenceye, insanlık dışı ya da onur kırıcı ceza veya işlemlere tabi tutulamaz" hükmü gereği ve İKS'nin 2. maddesi gereği işkence ve diğer kötü muamele biçimleri, iç hukukta bir suç olarak düzenlenmeli ve öngörülen ceza caydırıcı olmalıdır. TCK'nın 94 ve

35 Anayasa Mahkemesi başvurusundan alıntılanmıştır.

95. maddeleri³⁶ işkence ve nitelikli işkence suçunu düzenliyor olmakla birlikte, işkence görülenlerin maruz kaldığı fiilin nitelendirilmesi açısından TCK'nın 256³⁷, 257³⁸ veya

36 *İşkence*

Madde 94- (1) Bir kişiye karşı insan onuruyla bağdaşmayan ve bedensel veya ruhsal yönden acı çekmesine, algılamaya veya irade yeteneğinin etkilenmesine, aşağılanmasına yol açacak davranışları gerçekleştiren kamu görevlisi hakkında üç yıldan oniki yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

(2) Suçun;

a) Çocuğa, beden veya ruh bakımından kendisini savunamayacak durumda bulunan kişiye ya da gebe kadına karşı,

b) Avukata veya diğer kamu görevlisine karşı görevi dolayısıyla, işlenmesi halinde, sekiz yıldan onbeş yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

(3) Fiilin cinsel yönden taciz şeklinde gerçekleşmesi halinde, on yıldan onbeş yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

(4) Bu suçun işlenişine iştirak eden diğer kişiler de kamu görevlisi gibi cezalandırılır.

(5) Bu suçun ihmali davranışla işlenmesi halinde, verilecek cezada bu nedenle indirim yapılmaz.

(6) **(Ek: 11/4/2013-6459/9 md.)** Bu suçtan dolayı zamanaşımı işlemez.

Neticesi sebebiyle ağırlaşmış işkence

Madde 95- (1) İşkence fiilleri, mağdurun;

a) Duyularından veya organlarından birinin işlevinin sürekli zayıflamasına,

b) Konuşmasında sürekli zorluğa,

c) Yüzünde sabit ize,

d) Yaşamını tehlikeye sokan bir duruma,

e) Gebe bir kadına karşı işlenip de çocuğunun vaktinden önce doğmasına,

Neden olmuşa, yukarıdaki maddeye göre belirlenen ceza, yarı oranında artırılır.

(2) İşkence fiilleri, mağdurun;

a) İyileşmesi olanağı bulunmayan bir hastalığa veya bitkisel hayata girmesine,

b) Duyularından veya organlarından birinin işlevinin yitirilmesine,

c) Konuşma ya da çocuk yapma yeteneklerinin kaybolmasına,

d) Yüzünün sürekli değişikliğine,

e) Gebe bir kadına karşı işlenip de çocuğunun düşmesine,

Neden olmuşa, yukarıdaki maddeye göre belirlenen ceza, bir kat artırılır.

(3) İşkence fiillerinin vücutta kemik kırılmasına neden olması halinde, kırığın hayat fonksiyonlarındaki etkisine göre sekiz yıldan onbeş yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

(4) İşkence sonucunda ölüm meydana gelmişse, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına hükmolunur.

37 *Zor kullanma yetkisine ilişkin sınıırın aşılması*

Madde 256- (1) Zor kullanma yetkisine sahip kamu görevlisinin, görevini yaptığı sırada, kişilere karşı görevinin gerektirdiği ölçünün dışında kuvvet kullanması halinde, kasten yaralama suçuna ilişkin hükümler uygulanır.

38 *Görevi kötüye kullanma*

Madde 257- (1) Kanunda ayrıca suç olarak tanımlanan haller dışında, görevinin gereklerine aykırı hareket etmek suretiyle, kişilerin mağduriyetine veya kamunun zararına neden olan ya da kişilere haksız bir menfaat sağlayan kamu görevlisi, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Kanunda ayrıca suç olarak tanımlanan haller dışında, görevinin gereklerini yapmakta ihmali gecikme göstererek, kişilerin mağduriyetine veya kamunun zararına neden olan ya da kişilere haksız bir menfaat sağlayan kamu görevlisi, üç aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

86/3-d³⁹ maddelerinden soruşturma yürütüldüğü gözlemlenmektedir. Başvurucu V.K, cezaevinde “çıplak arama” uygulamasına ve “kaba dayağa” maruz kalmıştır. Tekirdağ Cumhuriyet Savcılığı, 04 Mayıs 2012 tarihli iddianamesi ile gardiyanların “zor kullanma yetkisine ilişkin sınırın aşılıp aşılmadığının takdiri kovuşturma makamına ait olmak üzere yaralama” suçundan dolayı yargılamalarının yapılması talep edilmiştir.

İşkence suçunun nitelendirilmesi sorunu özellikle faillere bağımsızlık sağlanması yolunda da önemli bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Nitekim 1982 Anayasasının kamu hizmeti görevlilerinin görev ve sorumluluklarını düzenleyen 129. maddesinin son fıkrası “memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkında işledikleri iddia edilen suçlarından ötürü ceza kovuşturması açılması, kanunla belirlenen istisnalar dışında, kanunun gösterdiği idari mercinin iznine bağlıdır.” hükmünü getirmiştir. 4483 sayılı Kanunun 2. maddesine, 4778 sayılı kanunla eklenen fıkra hükmüne göre: “765 sayılı Türk Ceza Kanununun 243 ve 245. maddeleri kapsamında açılacak soruşturma ve kovuşturmalarda bu kanun hükümleri uygulanmaz.” denilmektedir. 765 sayılı TCK’nın 243 ve 245. maddelerindeki suçlar, 5237 sayılı TCK’da 94 ve 95. maddelerde düzenlenmiştir. Böylece işkence (TCK m.94) ve neticesi sebebiyle ağırlaştırılmış işkence (TCK m.95) suçlarını işlediği iddia edilen memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkında yetkili mercilerden soruşturma izni alınmaksızın genel hükümlere göre işlem yapılmak zorundadır. Ancak işkence suçu üzerinden soruşturma yürütülmemesi failleri izin sisteminden, dolayısıyla soruşturma izni verilmemesinden faydalandırmaktadır.

DY’nin başvurusu bu kapsamda üst amirler hakkında soruşturma izni verilmemesine örnek teşkil etmektedir:

39 *Kasten yaralama*

Madde 86- (1) Kasten başkasının vücuduna acı veren veya sağlığının ya da algılama yeteneğinin bozulmasına neden olan kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) (**Ek fıkra: 31/3/2005 – 5328/4 md.**) Kasten yaralama fiilinin kişi üzerindeki etkisinin basit bir tıbbi müdahaleyle giderilebilecek ölçüde hafif olması hâlinde, mağdurun şikâyeti üzerine, dört aydan bir yıla kadar hapis veya adli para cezasına hükümlenir.

(3) Kasten yaralama suçunun;

- a) Üstsoya, altsoya, eşe veya kardeşe karşı,
- b) Beden veya ruh bakımından kendisini savunamayacak durumda bulunan kişiye karşı,
- c) Kişinin yerine getirdiği kamu görevi nedeniyle,
- d) Kamu görevlisinin sahip bulunduğu nüfuz kötüye kullanılmak suretiyle,
- e) Silahla,

İşlenmesi halinde, şikâyet aranmaksızın, verilecek ceza yarı oranında artırılır.

Mülkiye Teftiş Kurulunun “illegal örgütlere mensup kişilerin kontrolsüz kalabalıkların ön saflarına geçerek Emniyet görevlileriyle çatışmalara giriştikleri, yer yer cana kasteden cisim ve yöntemlerle saldırdıkları, güvenlik güçlerinin 2559 sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanununun verdiği görev ve yetki gereği sık sık olaylara müdahale etmek zorunda kaldığı, emniyet görevlilerin olaylara müdahalesinde ilke olarak gereklilik, ölçülülük ve orantılılık ilkelerini esas aldıkları, olaylara müdahale bir bütün olarak değerlendirildiğinde mevzuatlarına uygun işlemler yürütüldüğü ve 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun uyarınca ön inceleme başlatılması gerektiren suç oluşturmadığı kanaat ve sonucuna ulaşıldığı” şeklindeki 31 Temmuz 2013 tarihi, (06.2)2634/4190 sayılı araştırma raporuna dayanarak “olaylara müdahale bir bütün olarak değerlendirildiğinde mevzuatlarına uygun işlemler yürütüldüğü” belirtilerek “ön inceleme başlatılması gerektiren suç oluşturmadığı kanaat ve sonucuna ulaşıldığı açıklandığından polis memurları hakkında soruşturma izni verilmemesine” karar verilmiştir.

İşkence eylemlerinin etkili soruşturulması, yasaklanan eylemlerin uygulamada etkili olmasının ve görevlilerin kötü muameleden sorumlu tutulmalarını sağlayan fiili bağışıklık kazanmamasının koşuludur⁴⁰. Fiili bağışıklık verilmemesi ile doğrudan ilgili olan husus, işkence fiillerinin söz konusu olması halinde zaman aşımı kuralının uygulanmamasıdır. AİHM’in belirlediği temel standarda göre bir kamu görevlisinin kötü muamele yahut işkence suçuna karıştığı suçlaması söz konusu olan hallerde, etkili hukuk yolu bakımından en önemli unsur, ceza yargılaması ve ceza hükmünün zaman aşımı kuralı ile sınırlandırılmaması ve bu suçtan hüküm giyenlere bir af yahut bağışlama imkanı tanınmamasıdır⁴¹.

Faillere bağışıklık tanıyan bir uygulama da özellikle zamanaşımı ile ilgili ortaya çıkmaktadır. Bilindiği gibi geçici 15. maddenin kaldırılmasıyla 12 Eylül’de işkence görenlerin adalete erişimleri önündeki engellerin kaldırıldığı ifade edilmiş ve binlerce kişi suç duyurusunda bulunmuştur. Başvurucu T.C adına da maruz kaldığı işkencenin belgelenmesi sonrası suç duyurusunda bulunulmuştur. Ancak Savcılık, Yargıtay 1. Ceza Dairesi’nin aşağıdaki kararı gereği zamanaşımı nedeniyle KYOK vermiştir⁴².

40 Bkz. Assenov ve diğerleri- Bulgaristan, 28.10.1998; Labita- İtalya, 06.04.2000; Indelicato- İtalya, 18.01.2002; Bursuc- Romanya, 12.01.2005; Fedotov- Rusya, 25.01.2006; Corsacov- Moldovya, 04.04.2006; Sevtaç Veznedaroğlu- Türkiye, 11.04.2000; Dikme- Türkiye, 11.07.2000; Elçi ve diğerleri- Türkiye, 13.11.2003; Sadık Önder- Türkiye, 08.01.2004; Batı ve diğerleri- Türkiye, 03.09.2004; Kanlıbaş- Türkiye, 08.03.2006 kararları

41 Bkz. Alikaj ve diğerleri- İtalya, 29.03.2011; Abdülsamet Yaman- Türkiye, 02.11.2004; Okkalı- Türkiye, 17.10.2006; Yeşil ve Sevim- Türkiye, 05.06.2007; Erdoğan Yılmaz ve diğerleri- Türkiye, 14.10.2008, Evrim Ökyem- Türkiye, 04.11.2008; Tuna- Türkiye, 19.01.2010; Baran ve Hun- Türkiye, 20.05.2010; Musa Yılmaz- Türkiye, 30.11.2010

42 Yargıtay 1. Ceza Dairesi, 04 Aralık 2013 tarihli, 2013/2656 E., 2013/7378 sayılı karar

“Kanun yararına bozma istemine dair uyuşmazlığın kapsamı; Şikâyetçinin 12 Eylül 1980 tarihinde gerçekleşen askeri darbe döneminde gözaltında iken, güvenlik güçleri tarafından işkence ve kötü muameleye maruz kaldığına dair suçlamalarının 30 yıl sonra ileri sürülmesinde iç hukuk hükümleri ve AİHS hükümleri çerçevesinde suçun zamanaşımının uğrayıp uğramayacağı noktasında düğümlemektedir. Somut olayda; 765 Sayılı Türk Ceza Kanunu’nun 102, 103, 104. maddelerinin dava zamanaşımına dair iç hukuk hükümleri, kamu görevlilerinin işlediği iddia edilen eylemlerdeki dava zamanaşımının üst sınırı olan 8 ve 20 yıllık süreler dolmuş bulunmaktadır. 2004 tarihine kadar iç hukuk hükümleriyle aynı derecede kabul edilen uluslararası sözleşme hükümleri, 765 Sayılı Türk Ceza Kanunu’nun 2/2. maddesi karşısında şüphelinin lehine olan önceki kanunun uygulanacağı hükmü itibarıyla; suçlamalara konu edilen fiiller, dava zamanaşımına uğramaktadır. Bu bağlamda, suçların işlendiği ifade edilen 1980 tarihinden, 2004 tarihine kadar 20 yıllık dava zamanaşımı süresi dolmuştur. İç hukuk hükümleri, failin lehinedir. Uluslararası sözleşmede hükümlerin zamanaşımının dolduğu tarih itibarıyla şüphelinin aleyhinde uygulanmasını zorunlu kılan bir normu ifade etmediğinden, uygulaması mümkün değildir.”

İşkenceye Karşı Usul Güvencelerini Engellemek: Kayıt dışılık

Programımız kapsamında desteklenen başvuruçular 12 Eylül döneminden, 2000’lerin cezaevi operasyonlarına ve bugünün alı konulma merkezleri ile açık alanındaki işkence ve diğer kötü muamele biçimlerine maruz kalanlarını kapsamakta olduğundan, işkencenin önlenmesini amaçlayan, kişilerin işkenceye karşı temel haklarını kullanmasına imkan veren usul güvencelerine erişimle ilgili kayıtların büyük bir kısmına erişilememiştir⁴³. Ancak, özgürlüğünden yoksun bırakılmış kişilerin sahip olduğu haklara işaret eden temel uluslararası, bölgesel sözleşmeler ile ulusal mevzuat ve AİHM kararları ışığında, bilgi edinme; yakınlarına haber verme; avukata erişim; hekime erişim; yargıç önüne çıkarılma hakları ve alıkonulma kayıtlarına ilişkin yükümlülüklerle ilgili ihlallerin işkence suçunun işlenmesine yönelik kullanımı, program kapsamında başvuru konusu edilmiştir. Usul güvencelerine erişimin etkin sağlanması da bu yükümlülük kapsamında yer almakta olup T.G başvurusunda da görüleceği gibi, işkenceye karşı şikâyet hakkının kullanılmasının engellenmesi açısından karşı suçlamaya zemin hazırlayan da bir yöntem olarak kullanıldığı tespit edilmiştir.

43 Usul Güvencelerine ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz. İşkenceye Karşı Usul Güvenceleri El Kitabı, TİHV Yayınları 58, 2009: <http://arsiv1.tihv.org/index.php?DiAEYer>; Mevzuat ve Uygulamalar Işığında Cezasızlık Olgusu, TİHV Yayınları 69, 2011

Olay, emniyet tutanağına göre 18.10 sıralarında “X” iddiasına dayalı olarak Karakola bildirilmiştir. Saat 18.45’te tanzim edildiği ifade edilen Yakalama Tutanağında “Şahıs her iki kolu da arkaya bükülmek suretiyle karakol ortamına getirilip nezaret kısmına atılmış ancak şahıs kapı kapanana kadar kendisini dışarı atmış, tekrar nezarete atılıp karakola getirilirkenkarakolumuza şahıs getirilmiş girişte bulunan bekleme salonunu alınmaya çalışıldığında beni doktora götürün beni niye dövüyorsunuz diyerek kendisini yere atmak suretiyle kendisine zarar vermeye çalışmıştır” şeklinde kayıt tutulmuştur. 19.23’te tanzim edilen Yakalama sonrası üst arama tutanağında “kademeli olarak zor kullanıldığı” ifade edilmiştir. Bu esnada 19.10’da Parkta temizlikçi olarak görev yaptığını ifade eden kişiden; 19.25’te de Parkta bulunduğunu ifade eden MB isimli bir şahıstan bilgi alınmıştır. 19.26’da “X” iddiası ile müşteki sıfatıyla güvenlik görevlisinin ifadesi alınmıştır. 20.42 saatinde AŞ isimli polis memurunun müşteki sıfatıyla; 21.17’de AÜ isimli polis memurunun müşteki sıfatıyla “görevi yaptırmamak için direnme” iddiası ile ifadesine başvurulmuştur.. Bu memurların özel olarak mesailerı bittikten sonra karakolda ifadelerine başvurulmuştur. Müvekkilin CMK’dan tayin edilen müdafii ile 22.30’dan 22.45’e kadar görüştürüldüğü tutanak altına alınmıştır. Ekte sunulduğu üzere müvekkilin “görevi yaptırmamak için direnme” iddiası ile şüpheli olarak ifadesi 23.00’da alınmıştır.

Müvekkil hakkında 20.16 saatinde Adli muayene raporu olay öyküsü olarak “X” yazılmak suretiyle düzenlenmiştir. Gözaltı çıkış muayenesine ilişkin rapor, halen olay öyküsü “X” olarak geçmek suretiyle 26 Ağustos 2011 tarihli ve 09.40 saatlidir. Müşteki sıfatıyla ifadesi alınan (polis) AŞ’ye ait, “görevli memura mukavemet” olay öyküsü olan adli muayene raporu saati 22.34’dür. Aynı hekim tarafından tanzim edilen AÜ’ye ait adli muayene raporu saati ise 22.39’dur. Bütün bu işlemler bittikten sonra, müvekkil hakkında “görev yaptırmamak için direnme iddiasıyla” gözaltı kararı 23.15’te alınmıştır...⁴⁴

Bilindiği üzere, usule ilişkin güvenceler, kişilerin özgürlüğünden yoksun bırakılmasıyla baskı ve sindirmeye maruz kalma riskiyle karşı karşıya olduğu gerçeğinden hareketle, uluslararası toplum tarafından kabul edilmiştir. Başvurucu M.E’de görüleceği üzere, işkence eylemlerine maruz kalan başvurucunun bir suç isnadı ile karşı karşıya kalması işkence sonucu hastaneye kaldırılmasıyla gerçekleşmiş, o sürece dair resmi alıkonma işlemleri açısından adli sisteme sokmamanın bir sonucu olarak kayıtlar gerçeğe ve hukuka aykırı olarak düzenlenmiştir. Kişinin usul güvencelerinden faydalandırılmamasının aslında tam bir tecrit hali olduğu, *incommunicado* olarak tanımlanan bu alıkonmanın kendisinin işkence ve kötü muamele yasağı olduğu açıktır⁴⁵.

44 TG, idari başvuru yolundan alınmıştır. “X” iddiası, gözaltı kararının dayandığından farklı, soruşturma konusu olmayan isnattır.

45 Bkz. Asoy v.Türkiye (1996) 21987/93: <http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?i=001-58003>

Olay, emniyet tutanağı ve ... Lisesi kayıtlarına göre 16.00 civarında gerçekleşmiştir. Müvekkilin Emniyet kamera kayıtlarına göre 16.30 civarında Bismil Emniyet Müdürlüğüne getirildiği, 16.53'e kadar Asayiş Büro Amirliğinde, 16.53'ten 19.26'ya kadar TEM Büroda tutulduğu ve Emniyetten 20.22 gibi çıkartıldığı tespit edilmiştir. Bismil Devlet Hastanesi Acil Müdahale Odasından elde edilen görüntüler Hastaneye girişin 20.26 olduğunu ortaya koymaktadır... Talimat tutanağı gereği, Savcıya bilgi 03 Nisan 2013 tarihinde saat 20.00'de verilmiş olup saat 20.00 itibarıyla çeşitli iddialarla gözaltına alma talimatı verildiği; olayla ilgili rapor alınmak üzere Bismil Devlet Hastanesi tarafından Diyarbakır'a sevk edildiği bilgisini müteakip gözaltı kararının kaldırılması kararı verildiği anlaşılmaktadır. Müvekkilin alıkonulduğu andan itibaren avukat-yakınlarına bildirim hakkı tanınmadığı, dahası aile üyelerinin akıbetini sormak üzere Emniyete gelmeleriyle gözaltına alındığı anlaşılmaktadır. Nitekim bu durum müvekkilin kardeşinin ve babasının Savcılık Sorgulama tutanaklarından da anlaşılmaktadır...⁴⁵

Karşı Davalar: Caydırma ve Cezalandırma Taktiği

İKS'nin 14. maddesi işkence görenlerin onarılması açısından etkin hukuk mekanizmalarına başvurma hakkı ile rehabilitasyon hizmetlerine erişim, tazminat hakkı, eski hale getirme, beklentilerinin karşılanması ve eylemin bir daha tekrarlanmamasının garantileri yönünden Devletlerin yükümlülüklerine işaret etmektedir⁴⁷. Birleşmiş Milletler İşkence Karşıtı Komite'nin bu maddenin taraf devletlerce nasıl uygulanacağına ilişkin 3 Nolu Genel Yorumunda özel olarak belirttiği gibi, mağdurların menfaatlerini etkileyecek adli, idari ya da benzeri usuller öncesinde, bu usuller sırasında ve sonrasında, mağdurların mahremiyetlerine yönelik müdahalelerin önlenmesini ve işkence görenlerin, ailelerinin, tanıkların ve mağdurların namına müdahil olmuş bireylerin misilleme ve yıldırma karşı korunmalarını sağlayacak tedbirleri almalıdır⁴⁸.

İşkence görenlerin karşı davalarla karşılaşmaları ya da karşı dava tehdidi gereği maruz kaldıkları işkence eylemleri ile ilgili hukuksal başvuru mekanizmalarını kullanmamaları sıklıkla karşılaşılan bir olgudur. Program kapsamında destek sunulan başvuruçulardan VS, TG, VK ve ÇOCUKLAR'a haklarında açılmış olan karşı davalarda destek de verilmektedir. VS'nin hukuk süreci karşı dava ile cezalandırma ve yıldırma çalışmanın özel bir örneğini teşkil etmektedir. Zira, öyküsünde de yer verildiği üzere 2000 yılında maruz kaldığı işkence eylemleri nedeniyle 2005'te iç hukukta; 2011'de AİHM önünde olumlu sonuç almıştır. Ancak 2013 yılına gelindiğinde 2005 yılında kazanmış olduğu tazmina-

46 ME, Savcılık ve idari yargı başvurusundan alıntılanmıştır.

47 Madde 14

1. Her Taraf Devlet kendi hukuk sistemi dahilinde işkence eylemi mağdurunun zararının karşılanmasını ve mümkün olan rehabilitasyon imkanları dahil uygulanabilir, adil ve yeterli bir tazminat hakkına sahip olmasını temin edecektir. İşkence eylemi sonucu mağdurun ölmesi halinde bakmakla yükümlü olduğu muhtaçları tazminat almaya yetkili olacaktır.

2. Bu madde, mağdurun veya diğer şahısların milli kanuna göre mevcut olabilecek tazminat hakkını hiçbir şekilde etkilemeyecektir.

48 İşkence Karşıtı Komite, 13 Aralık 2012 tarihli, 3 sayılı Genel Yorumu, CAT/C/GC/3: http://www2.ohchr.org/english/bodies/cat/docs/GC/CAT-C-GC-3_en.pdf

tın iadesi yolunda hüküm kurulmuştur. Yanı sıra, cezaevinde Devletin gerçekleştirdiği operasyon nedeniyle oluşan zararın kendisinden tahsil edilmesine yönelik davada yine zararı ödemeye mahkum edilmiştir. AIHM kararını yerine getirecek olan Devlet, işkence yasağı yükümlülüğünden feragat etmenin de özel bir taktiğini böylece uygulama haline getirmiştir.

Onarılma Hakkı: İşkence Görenin Kişisel Kusuru (?)

Yukarıda anıldığı üzere, İKS'nin 14. maddesi, işkence gören kişilerin tüm veçheleriyle zararının telafi edilmesi açısından yükümlülük rejimi öngörmektedir. Bu rejimin esasları, BM Genel Kurulunun 16 Aralık 2005 tarihli 60/147 sayılı "Ağır Uluslararası İnsan Hakları Hukuku İhlalleri ve Ciddi Uluslararası İnsancıl Hukuk İhlalleri Mağdurlarının Çözüm ve Onarım Hakkına Dair Temel Prensipler ve Kurallar" kararında⁴⁹, işkence Karşıtı Komite'nin yukarıda anılan, 3 sayılı Genel Yorumunda özel olarak belirlenmiştir. BM Genel Kurulu, İnsan Hakları Konseyi'nin 22. Oturumunda, 19 Mart 2013'de kabul edilmiş ve 12 Nisan 2013 tarihinde dağıtılmış olan 22/21 sayılı "İşkence Görenlerin Bakımı" kararı ile mezkur Karar ve Yorumları da hatırlatarak, rejimi ayrıntılandırmıştır⁵⁰. İşkenceden doğan zararı telafi etmeye yönelik etkili çözüm ve onarımın kişilerin eski hale gelmesini, beklentilerinin karşılanmasını, kişilere adil ve yeterli tazminat ödenmesini, bakım verilmesini sağlamak şeklinde eşit önemde olduğunu ve hiçbirisinin birbirinden bağımsız olmadığını belirten Karar, işkence gören kişinin hızlı, etkili ve yeterli çözümlere kavuşturulması yükümlülüğünün altını çizmektedir.

İç hukuk açısından onarılmaya yönelik bu mekanizmalar bütüncül olarak değerlendirilmemekte ve sadece nakdî tazminatla sınırlı olarak algılanmaktadır. Rehabilitasyona ilişkin etkin bir çalışmanın bulunmaması da bu sınırlı yaklaşımın doğal bir sonucudur. Kişiler maruz kaldıkları muamele nedeniyle tazminat talebiyle gerek idare ve gerekse hukuk mahkemeleri önünde dava açabildiklerinden hukuk destek programı kapsamına da idari yargı ve hukuk davası niteliğinde başvurular yapılmıştır.

İdarenin savunmaları kapsamında, işkence görenin "kişisel kusuru" kapsamında fiil değerlendirilmesi yapılması işkencenin mutlak yasak karakteri açısından oldukça ilgi çekicidir. Başvurucu DY için idari yargı önünde aşılın davada, Emniyet Genel Müdürlüğü "Davacı aktif olarak eylemcilerin arasında yer alıp güvenlik güçlerine direniş göstermemiş olsa da, her makul insanın alacağı tedbirleri almadan olayın merkezine doğru gittiği açıktır" şeklindeki savunma Devletin mutlak olan işkence yasağına uyma konusundaki yükümlülüğünden kamuyu sorumsuz kılmaya yönelik kaygı verici tutumunu ortaya koymaktadır. Yine ME için yapılan idari yargı önündeki başvuruda İçişleri Bakanlığı tarafından dosyaya sunulan "İdarenin zor kullanma eylemine kendi kusuruyla neden olduğu anlaşılmıştır" şeklindeki savunma açık alanda başlayıp, resmi alıkonul-

49 Bkz. http://untreaty.un.org/cod/avl/pdf/ha/ga_60-147/ga_60-147_ph_e.pdf, Türkçesi için bkz. www.ihop.org.tr/.../BM-GenelKurul-CozumVeTazminatHakki-2006.doc

50 <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/RESOLUTION/LTD/G13/123/10/PDF/G1312310.pdf?OpenElement>

ma merkezinde maruz kaldığı işkence eylemlerini meşrulaştırmaya çalışan tutumu da gözler önüne sermektedir.

Danıştay kararlarının da İdarenin bu savunmalarından farklı olmadığı tespit edilebilmektedir. Nitekim yukarıda anılan başvuru VS'nin aleyhinde alınan karar aynı "kişisel kusur" tartışmasını yapmaktadır. Yine VS hakkında ilk derece mahkemesi olan Burdur 1 Asliye Hukuk Mahkemesi de "davalıların isyan çıkartmaları sebebiyle kusurlu oldukları" iddiasına dayalı olarak benzer bir zemin üretmiş olması, işkence görenlerin onarılması önündeki temel engel açısından yargısal tutumu ortaya koymaktadır.

Hasta Mahpuslar

Program kapsamında hukuksal destek verilen başvurularımızdan R.Ö'nün, ilerlemiş hastalığına ve cezaevinde kalamayacağına yönelik ATK değerlendirmesine rağmen tahliyesi geciktirilmiştir. Hasta mahpusların yaşadığı ihlallerle ilgili sistematik uygulamaların bir parçası olarak Savcıların sorumluluğu bu başvurumuz açısından önem taşımaktadır. Serbest bırakmak da dahil olmak üzere hasta mahpusların sağlıklı yaşam hakkını sağlamakla yükümlü olan Devlet, adeta ölüm aşamasına geldiğinde hasta mahpusları serbest bırakmaktadır. Nitekim R.Ö serbest bırakıldıktan sonra, yaklaşık 5 ay sonra yaşamını yitirmiştir. Devletin işkence yasağına uyma yükümlülüğünün ihlali olarak değerlendirdiğimiz bu başvurunun yanı sıra diğer başvuru T.Ç'nin maruz kaldığı ihlal de hasta mahpuslar konusundaki tutumu ortaya koymaktadır. T.Ç, hastalık nedeniyle infazının geri bırakıldığı klinik tablosunda hiçbir değişiklik olmamasına rağmen infazının cezaevinde devam edebileceğine yönelik ATK kararı ve Savcılık takdiri gereği cezaevine yeniden dönme tehdidi altındadır.

SONUÇ

Bilindiği üzere Avrupa Birliğine Uyum Politikaları gereği, Hükümet Programlarının ilan edildiği her dönem "işkenceye sıfır tolerans" ilkesi de yeniden kamuoyuna duyurulur. Suçla mücadele kapsamında, "kırık camlar" teorisinin bir uygulaması olarak kentlerde kabahat niteliğinde işlenen suçlara dahi tolerans gösterilmeyeceğini ifade eden "sıfır tolerans" politikasının⁵¹, kamu otoritesini kullanan kolluk kuvvetlerinin işkence eylemleri açısından hiçbir karşılığının olamayacağı açıktır. İşkencenin mutlak olarak yasak olduğuna ilişkin temel ilke, yasağın içeriğini de kendiliğinden ortaya koymaktadır. Mutlak olarak yasak olan bir eylemin tolerans sistemi içinde değerlendirilmesi kendisini adeta lağveden bir politikaya işaret etmektedir.

İşkence, bazen şekil değiştirerek bazen de "tanıdık" niteliğiyle devam etmektedir. Ancak Devletin, mutlak olarak yasak olan işkence eylemlerine yönelik "kamusal sorumluluktan" nasıl bir politika ürettiği de bu rapor kapsamında ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır.

51 İlk kez 1982 yılında Wilson and Kelling tarafından yayınlanan makalede özet olarak bir binanın penceresi onarılmadan bırakılırsa diğer camların da kaçınılmaz olarak kırılacağını ve bina ile çevrenin tahrip edileceğini öngörür. <http://www.theatlantic.com/past/docs/politics/crime/windows.htm> ; ABD'de kent yönetiminde "sıfır tolerans" olarak ilan edilen bu politika, kentlerdeki yoksulların, göçmenlerin kriminalize edilmesine dayandığı için eleştirilmiştir.

İşkenceye karşı usul güvencelerinin yasal olarak tanındığı ancak alıkonmanın kayıt dışı haline getirildiği; işkence suçunun yasal olarak tanınıp cezalandırıldığı ancak işkenceye maruz kalan kişilere karşı dava açma yoluna gidildiği, kişilerin mahkum edildiği ve şikayet sürecinin yıldırma ve cezalandırma amaçlı kullanıldığı yanı sıra işkence eylemini düzenleyen TCK'da 94 ve 95. maddelerde yer alan suç tipinin görmezden gelindiği açıkça görülmektedir. Tüm kısıtlamalara rağmen işkence görenlerin şikayet yoluna başvurması halinde etkin soruşturma yürütülmediği de yeniden teyit edilebilmektedir. Devletin istediği zaman yaşam hakkı bahşetmeye kendini muktedir gördüğü, istediği zaman da onu geri alabileceğini ortaya koyduğu politikasının hasta mahpuslar açısından devamlılığı, mutlak olan işkence yaşağına ilişkin "devlet güvenliği" açısından oluşturduğu koruyucu tutumları güçlendirmeye devam ettiğini göstermektedir.

İşkence görenlerin onarılması için öngörülen yasal düzenlemeler etkin kullanılmak üzere işler kılınmaya çalışıldığında ise yeni bir cezasızlık politikasının yürürlüğe sokulduğu gözlemlenmektedir. Geçmişte gerçekleştirilen işkence eylemlerinin soruşturulmasında ve kovuşturulmasında zamanasımı zırhıyla hakikatin üstü örtülmeye çalışılmaktadır. Günümüzde gerçekleşen işkence eylemleri bahis konusu olduğunda ise işkence görenlerin devletin işkence eylemlerine maruz kalmasında kişisel kusurları olduğu ifade edilerek onarıma süreçleri ortadan kaldırılmaya çalışılmaktadır. Devlet eliyle gerçekleştirilen tüm eylemlerin geçmişiyile hesaplaşılmasından ve gelecekte hesabının verilmesinden feragat iradesini temsil eden bu politika, bugün tüm işkence görenleri veya işkence görme tehdidi altında olan herkesi etkileyen, kaygı verici bir uygulamadır.

Bu rapor kapsamında, var olan işkence uygulamalarında Devletin işkenceyle mücadele etme yükümlülüğünü aşındıran yöntemlerine de yer verilmiş olmakla birlikte; işkencenin önlenmesi, failerin hesap vermesi ve işkence görenlerin onarılması açısından adli ve idari başvuru mekanizmalarının etkin kullanımının da halen en geçerli yöntemlerden birini oluşturduğunun altını çizmek istedik.

TİHV, "Bir Daha Asla" politikası geçerli oluncaya kadar, işkence görenlerin onarılması sürecinde tedavi ve rehabilitasyon hizmetiyle birlikte hukuksal destek sunmaya devam edecektir.

Başvurulara ilişkin özet tablo

BAŞVURUCU	İHLALİN GERÇEKLEŞTİĞİ ZAMAN	İHLALİN GERÇELEŞTİĞİ YER	FAİL	TIBBİ DELİL	SAFAHAT
T.C (Suç duyurusu desteği)	25 Mayıs 1979 ve 1981-1987 yılları arası	Gaziantep Emniyet 1 Nolu Şube, Fidanlık Karakolu ve Gaziantep E Tipi Cezaevi, Askeri Cezaevi	Polis Jandarma Gardiyan ve üst amirler	TİHV Alternatif Değerlendirme Raporu	Zamanaşımı nedeniyle KYOK- İtiraz aşamasında
V.S (Karşı dava desteği)	05 Temmuz 2000	Burdur Cezaevi	Jandarma Gardiyan ve üst amirler	ATK ve tüm sağlık dosyası	Devletin tazminat talebi KABUL kararı- Temyiz aşamasında
T.G (Karşı dava ve Giderim mekanizmaları başvuru desteği)	25 Ağustos 2011	Ankara Gökçek Parkı ve Aktepe Polis Karakolu	Özel güvenlik ve Polis	ATK, TİHV Alternatif Değerlendirme Raporu	KYOK- AYM aşamasında Karşı dava MAHKUMİYET kararı-Temyiz aşamasında Özel Güvenliğe karşı HUKUK DAVASI İdareye karşı İDARİ YARGI aşamalarında
V.K (Suç duyurusu ve karşı dava desteği)	02 Aralık 2011	Tekirdağ F Tipi cezaevi	Gardiyan ve üst amirler	ATK, TİHV Alternatif Değerlendirme Raporu	İlk derece mahkemesinde
Ş.E (Suç duyurusu sonrası destek)	07 Mart 2012	Ankara Yenimahalle Belediyesi	Özel güvenlik	TİHV Alternatif Değerlendirme Raporu	KYOK- AYM aşamasında
M.E (Suç duyurusu ve Giderim mekanizmaları başvuru desteği)	03 Nisan 2013	Bismil Emniyet Müdürlüğü	Polis ve üst amirler	ATK ve tüm sağlık dosyası	SORUŞTURMA aşamasında İdareye karşı İDARİ YARGI aşamasında
D.Y (Suç duyurusu ve Giderim mekanizmaları başvuru desteği)	02 Haziran 2013	Ankara Kızılay	Polis ve üst amirler	Tüm sağlık dosyası, TİHV Alternatif Değerlendirme Raporu	SORUŞTURMA aşamasında İdareye karşı İDARİ YARGI aşamasında
R.Ö (Suç duyurusu desteği)	19 Ağustos 2013	Son Metris R Tipi cezaevi	Urfa İnfaz Savcısı Bakırköy İnfaz Savcısı	ATK raporu, Tüm sağlık dosyası	HSYK SORUŞTURMA aşamasında
ÇOCUKLAR (Suç duyurusu ve karşı dava desteği)	01 Ocak 2014	Ankara Sincan Çocuk Cezaevi	Gardiyan ve üst amirler	ATK raporu	KYOK- AYM aşamasında Karşı dava KOVUŞTURMA aşamasında
T.Ç (İtiraz desteği)	30 Eylül 2014	Bakırköy İnfaz Savcılığı	ATK ve Savcılık	ATO Raporu, tüm sağlık dosyası	İtirazın REDDİ- AYM aşamasında

TİHV GENEL MERKEZİ

Mithatpaşa Caddesi No: 49/11 6. Kat 06420 Kızılay, ANKARA

Tel/Faks: 0(312) 310 66 36 • 0(312) 310 64 63

E-posta: tihv@tihv.org.tr

Web: tihv.org.tr

TİHV ADANA TEMSİLCİLİĞİ

Kurtuluş Mahallesi 19. Sokak A Blok No: 23/2 ADANA

Tel/Faks: 0(322) 457 65 99 • 458 85 66

E-posta: tihvadana@yahoo.com

TİHV DİYARBAKIR TEMSİLCİLİĞİ

Lise Caddesi Eyyüp Eser Apartmanı No: 8/2 Yenışehir, DİYARBAKIR

Tel/Faks: 0(412) 228 26 61 • 228 24 76

E-posta: diyarbakir@tihv.org.tr • tihvdbakir@ttmail.com

TİHV İSTANBUL TEMSİLCİLİĞİ

Bozkurt Mah. Türkbeyi Sokak Ferah Ap. No:113/6 Kurtuluş, Şişli, İSTANBUL

Tel: 0(212) 249 30 92 • 293 43 33

E-posta: istanbul@tihv.org.tr

TİHV İZMİR TEMSİLCİLİĞİ

1432. Sokak Eser Apartmanı No: 5/10 Alsancak, İZMİR

Tel/Faks: 0(232) 463 46 46 • 463 91 47

E-posta: tihvizm@dsl.ftmail.com